

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2020.gada 3.jūlijā

[1] Pieteicēja SIA „SS” iesniegusi kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 3.aprīļa spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2017.gada 16.augusta lēmuma Nr.21-pk atcelšanu. Tiesa atzina par pamatotu centra konstatēto, ka pieteicēja ir veikusi negodīgu komercpraksi Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma izpratnē, kā arī nav ievērojusi Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumu, Patērētāju tiesību aizsardzības likumu, kā arī Ministru kabineta 2014.gada 20.maija noteikumus Nr. 255 „Noteikumi par distances līgumu” (turpmāk – noteikumi Nr. 255). Attiecīgi pieteicējai pamatoti uzlikts pienākums nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi, kā arī atzīts, ka piemērotā soda nauda 15 000 *euro* apmērā ir samērīga.

[2] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 338.¹panta otrās daļas 2.punktu tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nerodas šaubas par pārsūdzētā sprieduma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā. Izvērtējusi iesniegto kasācijas sūdzību, senatoru kolēģija atzīst, ka tajā norādītie iebildumi nerada šaubas par sprieduma tiesiskumu.

[3] Tīmekļa vietnē <https://www.ss.lv> tiek piedāvāti un sniegti sludinājumu publicēšanas pakalpojumi, kurus sniedz gan pieteicēja, gan SIA „INTERNET”. Apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā norādījusi, ka pirmās instances tiesas sprieduma atziņa, ka abi komersanti ir uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku, kuru rīcība ir saskaņota, lietā nav izmantojama. Proti, apgabaltiesas ieskatā, fakts, ka abiem komersantiem ir viena un tā pati vienīgā amatpersona un ka juridiskā adrese ir šīs personas dzīvesvieta, neietekmē tiesisko apstākli, ka tie ir patstāvīgi tiesiskie subjekti, kas patstāvīgi veic savu saimniecisko darbību un tās ietvaros arī atsevišķi uzņemas atbildību. Tajā pašā laikā apgabaltiesa norādījusi, ka minētais nav ietekmējis pārējo rajona tiesas spriedumā ietvertu secinājumu pamatotību. Pieteicējas ieskatā, apgabaltiesa tādējādi ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 251.panta piekto daļu (motīvu daļā norāda argumentus, kāpēc tiesa pieteikumu uzskatījusi par pamatotu vai nepamatotu), jo nav pamatojusi, kāpēc šāda satura kļūdainais rajona tiesas secinājums neietekmē pārējos tās spriedumā ietvertos secinājumus.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētais arguments nav pamatots.

Pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam, no pārsūdzētā sprieduma var secināt, kāpēc minētajam nav izšķirošas nozīmes, vērtējot pieteicējas pārkāpumus patērētāju tiesību aizsardzības jomā. Proti, apgabaltiesa ir vērsusi uzmanību, ka pieteicēja un SIA „INTERNET”

ir divas atsevišķas juridiskās personas, un attiecībā par katru no tām centrs ir izdevis atsevišķu administratīvo aktu, kas atsevišķi arī tikuši pārsūdzēti. Faktam, ka cita juridiskā persona ir sodīta par tās izdarītu pārkāpumu patērētāju tiesību aizsardzības jomā, nav ietekmes uz izskatāmo lietu. Šajā lietā tiesai jāpārbauda, vai centrs ir izdarījis pareizus secinājumus par pieteicējas pārkāpumiem, tostarp par to, vai pieteicēja ir uzskatāma par personu, kura ar patērētājiem slēdza distances līgumu. Apgabaltiesa atzina, ka pirmās instances tiesa to spriedumā ir vērtējusi, un sprieduma motivācijai šajā daļā apgabaltiesa pievienojās (skat. *pārsūdzētā sprieduma 12.punktu*)

Minētā tiesas motivācija ir pietiekama, lai atzītu, ka rajona tiesas nepareizais pieņēmums par pieteicēju un SIA „INTERNET” kā vienu tirgus dalībnieku neietekmē citu tās secinājumu attiecībā uz konkrētiem pārkāpumiem tiesiskumu. Turklāt senatoru kolēģija novērtē šo kasācijas sūdzības iebildumu kā formālu, jo pati pieteicēja nav pamatojusi, kā tieši minētais secinājums varētu ietekmēt pārējo rajona tiesas sprieduma secinājumu pamatotību, kuriem apgabaltiesa ir pievienojusies.

[4] Nav pamatots kasācijas sūdzībā norādītais, ka, vērtējot pieteicējai piemēroto sodu atrauti no SIA „INTERNET” piemērotā soda, tiesa ir pārkāpusi dubultās sodīšanas aizlieguma principu, jo ir pieļāvusi situāciju, kurā divas juridiskās personas sodītas par vieniem un tiem pašiem pārkāpumiem.

Dubultās sodīšanas nepieļaujamības princips noteic, ka personu par vienu un to pašu nodarījumu var tiesāt un sodīt tikai vienu reizi. Šā principa mērķis ir novērst personas atkārtotu tiesāšanu un sodīšanu gadījumos, kad spēkā stāties nepārsūdzams nolēmums par personas vainu vai arī tā atzīta par nevainīgu (*Satversmes tiesas 2012.gada 18.oktobra sprieduma lietā Nr. 2012-02-0106 10.punkts*).

No minētā izriet, ka dubultās sodīšanas nepieļaujamības princips ir vērst uz vienas un tās pašas personas aizsardzību, lai tā netiktu tiesāta/sodīta par vienu un to pašu nodarījumu. Lietā nav strīda, ka gan pieteicēja, gan SIA „INTERNET” ir atsevišķi tiesību subjekti, kuru darbības pārbaude attiecīgi var tikt veikta nesaistītos procesos. Proti, centrs pieņēma divus atsevišķus lēmumus par vietnē īstenoto komercpraksi, un to adresāti ir divi dažādi komersanti. Katrā no lēmumiem atsevišķi vērtēta gan pieteicējas, gan SIA „INTERNET” loma pārkāpumā, izdarītā pārkāpuma apjoms, raksturs, ilgums, ietekme uz patērētāju tiesiskajām interesēm, pārkāpuma izdarīšanas apstākļi, kā arī katra uzņēmuma mantiskais stāvoklis. Līdz ar to izskatāmajā gadījumā nav konstatējams, ka tieši pieteicēja būtu vairākas reizes sodīta par vieniem un tiem pašiem pārkāpumiem. Šādos apstākļos atsaukšanās uz dubultās sodīšanas nepieļaujamības principu nav pamatota.

[5] Atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 25.panta astotajai daļai, ja konstatēts patērētāju tiesību pārkāpums, kas skar patērētāju grupas intereses (patērētāju kolektīvās intereses), un tas var radīt zaudējumus vai kaitējumu patērētājiem, arī atsevišķam patērētājam, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, izvērtējis pārkāpuma raksturu un būtību, kā arī citus aspektus, ir citastarp tiesīgs pieņemt lēmumu, ar kuru uzdod ražotājam, pārdevējam vai pakalpojuma sniedzējam izbeigt pārkāpumu un veikt noteiktas darbības tā ietekmes novēršanai, nosakot termiņu šo darbību izpildei (panta otrā daļa). Centrs, saņēmis personas iesniegumu par netaisnīgiem līguma noteikumiem vai citu patērētāju tiesību aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumu, izvērtē, vai ir pieļauts patērētāju tiesību pārkāpums, kas radījis vai varētu radīt būtisku kaitējumu patērētāju kolektīvajām interesēm. Ja no iesniegumā sniegtās informācijas

un tam pievienotajiem materiāliem neizriet, ka pieļauts patērētāju tiesību pārkāpums, kas radījis vai varētu radīt būtisku kaitējumu patērētāju kolektīvajām interesēm, centrs ir tiesīgs neuzsākt administratīvo lietu. Šādā gadījumā centrs sagatavo personai atbildi (panta 8.⁴ daļa).

Pieteicējas ieskatā, minētās tiesību normas izvirza divus priekšnoteikumus, lai iestādei būtu tiesības rīkoties patērētāju kolektīvo interešu vārdā. Pirmkārt, pieteicēja iebilst apstāklim, ka administratīvais process iestādē ierosināts pēc iestādes iniciatīvas, lai gan no minētajām normām izriet, ka lietu iestāde var ierosināt tikai uz patērētāja iesnieguma pamata. Otrkārt, pieteicējas ieskatā, lai centrs varētu rīkoties patērētāju kolektīvajās interesēs, tam bija jākonstatē zaudējumi vai būtisks kaitējums. Minētā nepieciešamību pamato iestādes rīcības brīvības izmantošanas obligātie priekšnoteikumi.

[6] Pārsūdzētajā spriedumā jau ir sniegts pamatots un pietiekams atspēkojums minētajiem kasācijas sūdzības argumentiem.

Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 25.panta 8.⁴ daļa nenozīmē, ka process iestādē var tikt uzsākts tikai uz patērētāja iesnieguma pamata. Šī tiesību norma paredz iestādes tiesības izlemt, vai attiecībā par konkrētu patērētāja iesniegumu ir ierosināma lieta, proti, tā paredz iestādes tiesības neveikt iesniegumā minēto faktu pārbaudi, ja iestādei tā nešķiet nozīmīga patērētāju tiesību aizsardzības kontekstā, piemēram, neaptver lielu patērētāju loku (skat. *pārsūdzētā sprieduma 3.3.3.apakšpunktu*).

Izskatāmajā gadījumā centrs ir veicis pieteicējas komercprakses interneta vietnē pārbaudi pēc savas iniciatīvas, un patērētāju sūdzību esība nav izšķirošs apstāklis, lai centram būtu tiesības veikt īstenotās komercprakses izvērtēšanu. Izšķirošs ir centra viedoklis, ka, iespējams, konkrētās darbības ir negodīga komercprakse, kas var skart plašu patērētāju loku (*pārsūdzētā sprieduma 3.3.2.apakšpunktu*). Līdz ar to, pretēji kasācijas sūdzībā izteiktajam viedoklim, tiesai nebija jāanalizē lietas materiālos esošo patērētāju iesniegumu atbilstība tiesību normām, kā arī nebija jāvērtē, vai šie iesniegumi ir attiecināmi tieši uz pieteicēju. Administratīvais process iestādē pamatoti uzsākts pēc iestādes iniciatīvas, kā to pieļauj arī Administratīvā procesa likuma 57.pants (noteic iestādes tiesības ierosināt administratīvo lietu pēc savas iniciatīvas, ja tai kļūst zināmi fakti, uz kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt izdots attiecīgs administratīvais akts, kā arī tad, ja iestādei ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt).

Tāpat tiesa ir pamatoti atzinusi, ka saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 25.panta astoto daļu zaudējumu esība nav obligāts priekšnoteikums, lai konstatētu patērētāju tiesību pārkāpumu. Iestādei ir jākonstatē iespēja, ka patērētāju tiesību pārkāpums var nodarīt zaudējumus. Tiesa norādījusi, ka pārsūdzētajā lēmumā ir ietverta motivācija par iespējamajiem zaudējumiem, proti, ka līguma noteikumos norādītais līgumsods nav apspriests ar patērētāju, kas var radīt zaudējumus (*pārsūdzētā sprieduma 3.3.4.apakšpunkts, 13.punkts*). Pieteicēja kasācijas sūdzībā neizteic tādus tiesību argumentus, kas varētu radīt šaubas par minētā pamatotību.

[7] Atbilstoši noteikumu Nr. 255 5.3.apakšpunktam, pirms patērētājs ir uzņēmies distances līguma saistības vai piekritis piedāvājumam, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs skaidri un saprotami sniedz patērētājam informāciju par pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja juridisko adresi un, ja tādi saziņas līdzekļi ir, tālruna, faksa numurs un elektroniskā pasta adrese, lai patērētājs varētu ātri un efektīvi sazināties ar pārdevēju vai pakalpojuma sniedzēju.

Pieteicējas ieskatā, minētā norma noteic, ka pakalpojuma sniedzējam ir pienākums nodrošināt ar informāciju tikai par tā juridisko adresi, un citi saziņas veidi jānorāda tikai tad, ja

tādi ir. Sniedzot iespēju saziņai izmantot elektroniskā pasta adresi, patērētājam tiek nodrošinātas papildu iespējas efektīvai saziņai. Vērtējums, ka elektroniskā pasta saziņa nav efektīva, nenozīmē, ka pieteicēja ir pieļāvusi tiesību normas pārkāpumu, jo patērētājiem ir iespējas sazināties ar pakalpojuma sniedzēju caur tā juridisko adresi.

[8] Senatoru kolēģijas ieskatā, konkrētā iebilduma saturs pierāda, ka pieteicēja nav izpratusi konstatētā pārkāpuma attiecībā uz ātras un efektīvas saziņas ar patērētājiem nodrošināšanu būtību.

No citētā noteikumu Nr. 255 5.3.apakšpunkta gramatiskā noformulējuma izriet, ka normas mērķis ir ātras un efektīvas saziņas nodrošināšana starp patērētāju un pārdevēju vai pakalpojuma sniedzēju. Attiecīgi tiesa spriedumā pamatoti vērtējusi, vai pieteicēja nodrošina pakalpojuma saņēmēja saziņas iespēju ar pakalpojuma sniedzēju tiešā un efektīvā veidā. Vērtējuma rezultātā tiesa atzinusi par pamatotu centra konstatēto, ka no lietā iesniegtajām patērētāju sūdzībām un atsevišķām pieteicējas atbildēm uz tām var secināt, ka patērētāju saziņas iespējas ar pieteicēju nav uzskatāmas par efektīvām. Proti, tiesa secinājusi, ka atbildes uz patērētāju sūdzībām ir sniegtas samērā formāli, dažkārt pārkāpjot arī ētikas normas. Tāpat tiesa no lietas materiāliem secinājusi, ka patērētāji sūdzas arī par to, ka atbildes uz sūdzībām vispār nav saņemtas vai nav sniegtas pēc būtības (*pārsūdzētā sprieduma 3.4.7.apakšpunkts, 13.punkts*). Kasācijas sūdzībā nav izteikti iebildumi attiecībā uz minēto pierādījumu novērtējumu.

Šādos apstākļos nav nozīmes pieteicējas iebildumiem, ka patērētājiem saziņai bija pieejama arī pieteicējas juridiskā adrese. Nozīme ir secinājumam, ka pieteicēja nav izpildījusi no tiesību normām izrietošu pienākumu nodrošināt ātru un efektīvu saziņu. Senatoru kolēģija konstatē, ka gan pirmās instances tiesas spriedumā, kura motivācijai apgabaltiesa pievienojusies, gan apgabaltiesas spriedumā vērsta pieteicējas uzmanība, ka pārsūdzētais lēmums neuzliek pieteicējai pienākumu nodrošināt konkrētu saziņas veidu, bet gan vispārīgi nodrošināt ātru un efektīvu saziņu ar patērētājiem. Proti, pakalpojuma sniedzējs var izvēlēties arī citu veidu, ja vien tas sasniedz mērķi – nodrošina pakalpojuma saņēmēja saziņas iespēju ar pakalpojuma sniedzēju tiešā un efektīvā veidā. Nav pamata uzskatīt, ka apstākļos, kuros pieteicēja nav spējusi sniegt atbildes uz patērētāju elektroniskā pasta vēstulēm, efektīvu saziņu tā būtu nodrošinājusi, ja patērētāji šīs vēstules būtu sūtījuši pa pastu uz pieteicējas juridisko adresi. Ja pieteicēja pati norādīja saziņai savu elektroniskā pasta adresi, patērētāji arī varēja paļauties, ka, to izmantojot, tiks nodrošināta ātra un efektīva saziņa. Minēto pieteicēja nav izpildījusi. Tādējādi šis kasācijas sūdzības arguments nevar būt par pamatu kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[9] Pieteicēja tai uzliktās soda naudas nesamērīgumu pamato, salīdzinot to ar SIA „INTERNET” uzliktās soda naudas apmēru. Senatoru kolēģija šajā sakarā atzīst, ka minētajiem iebildumiem nav tiesiskas nozīmes. Kā to pamatoti norādījusi arī pieteicēja, soda naudas samērīgums citastarp tiek vērtēts tieši attiecībā pret personu, kurai tas piemērots.

Tāpat senatoru kolēģija konstatē, ka apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā ir atbildējusi uz pieteicējas iebildumiem šajā sakarā, norādot, ka tas vien, ka abiem komersantiem uzlikta viena apmēra soda nauda, nenozīmē, ka centrs ir izvirzījis mērķi pieteicējai un SIA „INTERNET” uzlikt vienāda apmēra soda naudu. Tieši otrādi, centrs pieteicējai soda naudu ir samazinājis, lai tai piemērotais soda naudas apmērs, to aprēķinot, vadoties tikai no pieteicējas pēdējā apstiprinātajā 2016.gada pārskatā norādītajiem datiem, nebūtu nesamērīgs, salīdzinot ar otram

komersantam piemēroto soda naudu par negodīgu komercpraksi pret to pašu patērētāju loku (*pārsūdzētā sprieduma 13.punkts*). Senatoru kolēģija šādos apstākļos atzīst par pamatotu pārsūdzētajā spriedumā secināto, ka pieteicējai uzliktais naudas sods 15 000 *euro* jeb 0,27 % apmērā no pieteicējas 2016.gada neto apgrozījuma ir samērīgs.

Ievērojot minēto, senatoru kolēģija atzīst, ka kasācijas sūdzībā norādītie iebildumi attiecībā uz tiesas secinājumiem, ka pieteicējai piemērotā soda nauda ir samērīga, nav pamatoti un attiecīgi nevar būt par pamatu kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

[10] Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā, senatoru kolēģija atzīst, ka kasācijas tiesvedības ierosināšanai nav pamata.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.¹panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

Atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar SIA „SS” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 3.aprīļa spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

(paraksts)
Senatore D. Mita

(paraksts)
Senatore V. Kakste

(paraksts)
Senatore V. Krūmiņa

NORAKSTS PAREIZS
Senāta Administratīvo lietu departamenta
senatore
Rīgā 2020.gada 3.jūlijā

D. Mita

PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU